

Nr 340.

Av herr **Lundh**, *angående utredning om viss ändring av gällande bestämmelser för studentexamens avläggande under hösttermin.*

Enligt bestämmelserna i 1933 års läroverksstadga äger elev vid högre läroanstalt, som anmält sig till undergående av studentexamen under vårterminen men då icke undergått sådan examen eller icke blivit i densamma godkänd, rätt att följande hösttermin undergå sådan examen. Skyldigheten att sålunda anordna studentexamen under höstterminerna medför dock för läroverken så pass stora olägenheter och för eleverna så få fördelar, att anledning synes finnas att taga under omprövning frågan, om icke denna skyldighet bör kunna avskaffas.

Den allmänna principen i vårt skolväsen är ju den, att en elev skall genomgå en klass under ett helt läsår för att inhämta de för klassen föreskrivna kurserna. En elev, som blivit underkänd i studentexamen, har i regel uppvisat sådana brister i sina kunskaper, att han bör tillbringa ytterligare ett år i examensklassen liksom varje på annat stadium i läroverket underkänd elev måste genomgå klassen under ännu ett år. Då en underkänd examinand nu begagnar rätten att undergå ny prövning under höstterminen, innebär detta, att han under skolans ledning endast genomgår en del av examensklassens kurs, d. v. s. så mycket som inhämtas under höstterminen med avbrott för den tid då examensskrivningarna äga rum. Återstoden av sagda kurs liksom den för examen nödvändiga repetitionen måste han genomgå på egen hand. Examensklassens arbete kan givetvis icke omläggas av hänsyn till de fåtaliga höstterminsexaminanderna. Dessa undergå sedan sin examen — ofta under ledning av andra lärare än dem som examinerade dem under vårterminens examen — utan att skolan kan taga något verkligt ansvar för deras prestationer i den förnyade examen. Resultatet blir också, som nedan skall visas, att procenten underkända i höstterminens examina blir oproportionerligt stor.

Betraktar man sålunda dessa höstterminsexamina ur det normala skolarbetets synvinkel förefalla de vara ett mindre lyckat avsteg från den huvudprincip, efter vilken detta arbete är upplagt. Den enskilde eleven har väl i regel icke heller så stort direkt gagn av att eventuellt ha lyckats avlägga sin examen vid höstterminens slut. Ämnar han i någon form fortsätta sina studier tvingas han i flertalet fall av hänsyn till den högre utbildningsanstaltens kurser att dröja härmed till nästa läsårs början. Ämnar han åter fullgöra sin militärtjänst, måste han också dröja härmed åtskilliga månader. Endast om han söker sig ut i förvärvsarbete, har han någon vinst av att ha

inbesparat en termins ytterligare skolgång. Då emellertid våra gymnasier icke äro tillkomna för att vara en väg till direkt förvärvsarbete, synes anledning saknas att taga hänsyn till denna kategori.

För läroverken åter medföra höstterminsexamina uteslutande olägenheter, låt vara att dessa icke äro av större art. Anordnandet av skriftlig och muntlig examen, medan undervisningen i examensklassen i övrigt fortgår som vanligt, vållar betydande praktiska olägenheter, bl. a. genom tvånget att anordna effektiv vakthållning vid examensskrivningarna.

Härtill kommer den stora apparat med censorer och examensvittnen, som hör varje studentexamen till. Visserligen sammanföras numera höstterminens examinandor vid ett begränsat antal läroverk, men apparaten blir trots detta stor nog. Enligt tillgängliga uppgifter deltog i den muntliga studentexamen höstterminen 1943 sammanlagt 206 lärjungar från 53 skilda läroverk, vilka examinerades sammanförda i grupper vid 22 läroverk. För att övervaka denna examen fungerade 30 censorer, vilka sålunda under några dagar måste lämna sitt eget arbete åt sidan.

De olägenheter, som här anförts, skulle dock skäligen lätt kunna avfärdas, om resultatet av höstterminsexamen i allmänhet vore gott. Förhållandet är emellertid det rakt motsatta. Enligt den senaste tillgängliga statistiken hade under de 5 åren 1932—1936 sammanlagt 529 lärjungar vid allmänna och enskilda läroanstalter anmält sig för att under resp. hösttermin undergå studentexamen (de s. k. privatisterna tagas härvid icke med i beräkningen). Av dem godkändes sammanlagt 295, d. v. s. icke fullt 56 %. Uppenbarligen kan en examensform, där närmare hälften av de examinerade årligen underkännes, icke anses fylla någon verklig uppgift. Under sådana förhållanden synes anledning förefinnas att taga denna examensforms slopande under övervägande.

Under hänvisning till vad här anförts får undertecknad hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning angående avskaffande av den vissa lärjungar vid allmänna läroverk och enskilda läroanstalter med examensrätt medgivna rätten att undergå studentexamen terminen efter den då de blivit i sådan examen underkända.

Stockholm den 22 januari 1944.

Herbert Lundh.